

UDC classification
007:304:655

© 2018, Communications and
Communicative Technologies (CCT)
Issue 18 (2018)
DOI: 10.15421/291806

Received: 18 Sept 2018
Revised: 5 Oct 2018
Accepted: 10 Nov 2018

Ілюстративна концепція видання роману «Місто» В. Підмогильного

Іванова Н. І., Михайлова А. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Дослідження присвячено одному із важливих напрямків видавничої стратегії «Основ» новітнього періоду – осучасненню видавничого продукту, що полягає в оригінальній візуалізації літературно-художнього видання. Відповідно до нової видавничої політики «Основами» започатковується «Альтернативна серія української класики» з ілюстраціями молодих українських художників.

Наукова новизна нашого дослідження полягає в концептуальному осмисленні видавничого проекту «Альтернативна серія української класики», зокрема увагу звернено на візуальну версію роману «Місто» В. Підмогильного. У дослідженні акцентується думка, що назва «Альтернативна серія...» є вдалим маркетинговим прийомом, оскільки для багатьох читачів класика асоціюється з офіційним, подекуди нудним і заформалізованим «шкільним» уявленням про літературу. Отже, планувалося, що поняття «альтернативна» стане сучасним слоганом до проекту й розширить аудиторію потенційних читачів, і твори українських класиків отримають абсолютно нове для сучасного українця ілюстративне оформлення.

Аналіз ілюстративного оформлення роману «Місто» В. Підмогильного, що вийшов в «Основах» у 2017 р., дає підстави стверджувати, що твір став по-справжньому альтернативним у сенсі авангардності його оформлення. У статті обстоюється думка про те, що досліджуване нами видання роману «Місто» особливо виокремлюється з-поміж перевидань класичної української літератури за рахунок зіткнення і діалогу вербального урбаністичного тексту В. Підмогильного (1927 р.) з авангардним, постмодерним, комікським візуальним текстом сучасного міста М. Павлюка. На тлі зіткнення двох міських дискурсів народжуються нові сенси вербального тексту. Так, сучасне місто, описане в романі В. Підмогильного 90 років тому, завдяки ілюстративному матеріалу стає актуальним і сучасним для містян 2017 р., наближується до них постмодерним ілюстративним оформленням класичного видання, яке завдяки новітнім формам презентації створює нові візії та контексти. Здійснене дослідження дозволяє стверджувати, що «Основи» – це не тільки видавництво, яке створює якісний видавничий продукт із урахуванням запитів часу, але й використовує сучасні маркетингові стратегії для реалізації своєї продукції.

Ключові слова: *Видавництво імені Соломії Павличко «Основи»; «Альтернативна серія української класики»; «Місто» В. Підмогильного; візуальна культура; ілюстрація; видавничий проект.*

Ivanova N., Candidate of Philological Sciences (Ph. D.), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Publishing and Intercultural Communication, e-mail address: ivanatalia115@gmail.com, tel.: +380674833768, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2350-133X>, Oles Honchar Dnipro National University, 13, Naykova Str., Dnipro, 49050, Ukraine.

Mykhailova A., Candidate of Philological Sciences (Ph. D.), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Publishing and Intercultural Communication, e-mail address: alla.mykhailova16@gmail.com, tel.: +380965160099, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2210-2158>, Oles Honchar Dnipro National University, 13, Naykova Str., Dnipro, 49050, Ukraine

Іванова Н. І., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри видавничої справи та міжкультурної комунікації, електронна адреса: ivanatalia115@gmail.com, тел.: +380674833768, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2350-133X>, Дніпровський національний університет імені О. Гончара, вул. Наукова 13, Дніпро, 49050, Україна.
Михайлова А. А., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри видавничої справи та міжкультурної комунікації, електронна адреса: alla.mykhailova16@gmail.com, тел.: +380965160099, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2210-2158>, Дніпровський національний університет імені О. Гончара, вул. Наукова 13, Дніпро, 49050, Україна

1. Вступ

Постановка проблеми. Сучасна українська видавнича галузь поставала перед новими викликами часу, якими є нові носії інформації, зокрема електронна книга, зниження культури й інтересу до читання, поглинання малих видавництв великими. На книжковому ринку України склалася ситуація, за якої видавництва мусять швидко реагувати на сучасні економічні й політичні обставини, споживацькі запити, визначатися щодо своєї оригінальної редакційної політики й намагатися зайняти свою нішу в українській книжковій індустрії. Видавництву імені Соломії Павличко «Основи», яке від початку позиціонує себе як видавництво інтелектуальної літератури, вдалося подолати кризову межу й продовжити свою видавничу діяльність на книжковому ринку України завдяки новітньому менеджменту й маркетинговим стратегіям. Свого часу проекти, ініційовані та очолювані Соломією Павличко, забезпечили справжній прорив в українському інтелектуальному середовищі в глибини світової культурологічної та філософської думки, зокрема класичної, а також модерної й постмодерної. Можемо говорити, що завдяки таким проектам було створено сучасну модель наукового книговидання в Україні, яке виконує надзвичайно важливу роль агрегуючого інтелектуального майданчика. Такі видавництва не просто видають книжки, а об'єднують навколо себе зацікавлених креативних людей, продукують нові ідеї і, власне, конструюють нові інтелектуальні продукти. Виклики XXI століття затребували формування нової видавничої політики, яка полягала у поєднанні комерційно вигідних проектів (наприклад, видання дитячої книги) з базовими академічними видавничими продуктами «Основи» – інтелектуальною літературою. На прикладі діяльності Видавництва імені Соломії Павличко «Основи» розглядаються окремі питання редакційно-видавничої діяльності щодо вироблення стратегії, і це дозволяє видавництву одночасно зберегти й бренд, і фундамент, яким є академічна література, і якісно реалізовувати комерційні проекти й продукувати ідеї стосовно видання класичної літератури у нових форматах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Хоча видавництво «Основи» не належить до недавно створених, проте поки що не існує жодної фундаментальної роботи, присвяченої ґрунтовному й панорамному висвітленню його діяльності, видавничих преференцій тощо. Розпорошені по різних мережних сайтах статті, інтерв'ю, критичні зауваги й оцінки, на жаль, не утворюють надійного фундаменту й теоретичних підвалин для докладного дослідження видавничих стратегій і тактик «Основи». Теоретико-методологічну базу дослідження склали роботи, у яких розглядаються особливості видавничої діяльності «Основи» [1–15], а також наукові розвідки, присвячені питанням візуального мислення, проблемам співвідношення вербального й візуального. Отже, у зв'язку з об'єктом нашого дослідження до роботи було залучено такі публікації:

Вашунина І. В. Влияние формальной стороны иллюстрации на восприятие текста [19]; Вернигорова Е. С. Художественная иллюстрация как способ интерпретации литературных текстов [20]; Олійник І. Ілюстрація як переклад: компаративний аналіз літературної казки [18]; Савченко В. В. Візуальний переклад літературного тексту [17]. В усіх названих працях різноаспектно осмислюються процеси візуалізації, що, вважаємо, є особливо актуальним для сучасної культури, у якій пріоритетні позиції посідають візуальні мистецтва, що формує визначальний вектор розвитку як ментальності сучасної людини, так і особливостей її рецепції.

Мета статті – простежити конкретне втілення видавничої концепції «Основи», пов'язаної зі злиттям/зіткненням та взаємодоповненням за рахунок непрямого діалогу між письменником і художником на прикладі роману В. Підмогильного «Місто» (2017 р.) як альтернативної моделі видання класики.

Об'єкт дослідження – ілюстративна концепція видання «Місто» В. Підмогильного проекту «Альтернативна серія української класики».

Методи дослідження. Загальнонаукові (опис, аналіз, синтез) та спеціальні книгознавчі (функціональний, історико-літературний). Описовий метод застосовано у дослідженні питання особливостей редакційно-видавничої політики Видавництва імені Соломії Павличко «Основи» впродовж усього періоду діяльності. Аналіз і синтез необхідні методи під час розгляду питання ілюстративного оформлення роману «Місто» В. Підмогильного як переконливої демонстрації взаємозв'язку вербального та візуального у контексті сучасної культури читачів-візуалів. Для визначення цільового та читацького призначення видання, а також для з'ясування маркетингових стратегій щодо форматів презентації книги на книжковому ринку застосовується функціональний метод дослідження. Історико-літературний метод став інструментом дослідження культурних перегуків двох мистецьких епох – першої чверті XX та першої чверті XXI ст. – у візуальній версії роману В. Підмогильного «Місто» (2017 р.), його вписаності в новий історичний контекст. Історичні підходи виявляються також у тому, що проблеми сучасної книжкової культури, зокрема криза читання, розглядаються як такі, що зумовлені історичним моментом.

Крім того, у ході дослідження застосовано окремі положення теорії рецептивної естетики, за допомогою яких виокремлено текст як основний об'єкт і визначальний чинник у процесі рецепції літературно-художнього твору, що забезпечує діалог між автором і читачем.

2. Результати дослідження

Діяльність Видавництва Соломії Павличко «Основи» поділяється на три періоди: 1992–1999 рр., 2000–2011 рр., 2011–2018 рр. Видавництво «Основи» було засноване 1992 р. Соломією Павличко та Богданом Кравченком [1]. У його назві закладено основне призначення видавництва – дати українцям основні

знання світової гуманітарної науки й економіки. Натхненником ідеї видавництва та незмінним головою його редакційної ради від 1992 до 1999 р. була Соломія Павличко. Перший тематичний план складено Соломією Павличко, який було підпорядковано основній меті видавництва – не просто запропонувати українському читачеві високоякісні переклади, а й видати українською мовою найбільш значущі пам'ятки. Видавничі проекти «Основ» зреалізовано за підтримки зарубіжних партнерів, а також Міжнародного фонду «Відродження». Гранти стали невід'ємною частиною видавничої програми «Основ», оскільки якісні книжки видавати в Україні було надзвичайно дорого [2]. Видавництвом «Основи» започатковано кілька серій: «Переклади з давніх мов», «Зарубіжна класика», «Пост-модерн-текст», «Книжка вголос». Окрему складову тематики становить україністика й феміністична література [3]. Після передчасної смерті засновниці видавництва «Основи» пророблене Соломією Павличко – її наукові здобутки, видавничу та громадську діяльність – було осмислено у публікаціях науковців, письменників, що становить підґрунтя для книгознавчих досліджень [4; 5; 6; 7; 8].

У 2000 р. видавничі проекти й напрями, ініційовані С. Павличко, продовжує втілювати в життя В. Кирилова [2].

Видавничу діяльність цього періоду характеризується низьким рівнем книговидавничої галузі в Україні, зменшенням попиту на друковану продукцію, а також через скорочення підтримки від благодійних фондів та посольств. У 2011 р. «Основи» очолює Богдана Павличко, коли видавництво знаходилося на межі банкрутства з багатьох причин [9].

Отже, у 2011 р. було порушено питання формування нової видавничої політики, і Б. Павличко, як новий власник, прийняла рішення зосередитися на комерційно вигідних проектах (наприклад, видання дитячої книги) і при цьому не втратити фундамент «Основ» – інтелектуальну літературу [10]. Таким чином, відповідь на виклики новітнього етапу видавництва «Основи» була сформульована у загальному вигляді приблизно так: зберегти академічне книговидання можливо тільки за умови реалізації комерційно вигідних видавничих проектів.

Одним із важливих компонентів видавничої стратегії «Основ» є осучаснення продукту, що полягає в оригінальній візуалізації літературно-художнього твору [1; 11]. Відповідно до нової видавничої політики «Основами» започатковано «Альтернативну серію української класики» з ілюстраціями молодих українських дизайнерів, яка включає такі видання: «Лісова пісня» Лесі Українки (2014 р.), «Вечера на хуторі близ Диканьки» М. Гоголя (2014 р.), «Кайдашева сім'я» Нечуя-Левицького (2015 р.), антологія «Розстріляне Відродження» (2015 р.), «Тигролови» Івана Багряного (2016 р.), «Місто» В. Підмогильного (2017 р.). Отже, твори українських класиків отримали абсолютно нове, нетрадиційне для пересічного українця ілюстративне оформлення. Одним із комерційних проектів стала серія дитячої літератури: «Абетка» (2013 р.) та «Червона

книжечка» (2014 р.). «Червона книжечка» з ілюстраціями Олени Васик і дизайном Дмитра Єрмолова є оригінальною версією «Червоної книги». У видавничому портфелі «Основ» – книжки про мистецтво (Decommunized: Ukrainian Soviet Mosaics, 2017 р.), художні альбоми («Три художні генерації в колекції Тетяни та Бориса Гриньових», 2016 р.), (альбом «Ройтбурд», 2016 р.) [11]. На новому етапі націєтворення видавництвом «Основи» було реалізовано проект «NOMINA», мета якого – повернення у культурний контекст «українців, євреїв, росіян, кримських татар, поляків, австрійців, які народилися в різні епохи – від 958 до 1953 року, але всі вони – частина великої, історично-толерантної, української родини» [12].

Видавництво співпрацює з такими талановитими й вже визнаними ілюстраторами, як Нікіта Кравцов («Кримінальний кодекс України»), Поліна Дорошенко («Байки Федра»), Олена Васик («Червона книжечка»), Ілля Ісупов («Вечера на хуторі близ Диканьки»). Роботи названих ілюстраторів формують новий вектор у справі книжкових ілюстрацій, що своєю чергою впливає на осмислення питань трансляції художнього тексту [9].

Також видавництво «Основи» започаткувало серію англійських довідників Awesome Ukraine, Awesome Kyiv, Awesome Lviv, Awesome Odesa та Awesome Dnipro. Ці видання, крім українського книжкового ринку, орієнтовані на зарубіжного читача й сприяють просуванню видавництва на світовий ринок, що є одним із важливих аспектів видавничої політики «Основ» [10].

Крім зазначеного, «Основи» зробили важливий якісний ривок – видавництво почало використовувати такі маркетингові технології, якими послуговується кінематограф, тобто реалізація видавничого продукту передбачає продакшн, препродакшн і постпродакшн, що відповідає традиційним кінематографічним крокам – анонс, кінотрейлер, прем'єра фільму. Прикладом можуть слугувати відповідні етапи реалізації книги «Розстріляне Відродження» [9].

«Основи» є постійним учасником Книжкового Арсеналу: видавництво активно використовує платформу Книжкового Арсеналу для реалізації PR-технологій. Презентації своїх книжок видавництво супроводжує цілою низкою культурних заходів, залучає до співпраці літераторів, мистецтвознавців, видавців [9; 11].

Отже, сучасний етап діяльності видавництва «Основи» визначається нами як модель high quality книговидання, що полягає у прагненні створити якісний видавничий продукт із урахуванням запитів часу, а також у використанні сучасних маркетингових стратегій для реалізації своєї продукції [13].

Важливим етапом у діяльності видавництва став випуск серії «Зарубіжна класика», яка охоплює видання зарубіжної літератури різних періодів. Серед друку: Стефан Цвейг «Жозеф Фуше», Вітольд Гомбрович «Фердидурке», Джером К. Джером «Троє в одному човні», Макс Фріш «Номо Фабер», Вільям Шекспір «Гамлет», Оноре де Бальзак «Баламутка», Ясунарі Кавабата «Країна снігу», «Тисяча журавлів», Кобо Абе «Жінка в пісках», Вільям Голдінг «Володар мух»,

Бернгард Шлінк «Читець», Анатоль Франс «Острів пінгвінів», Стефан Цвейг «Марія Антуанета», Хісакі Мацуура «Півострів» [3]. Ймовірно, що серія укладалася із врахуванням наукових зацікавлень Соломії Павличко [4; 15]. Останнє видання вказаної серії датується 2011 р., це твір Джека Керуака «На дорозі» у перекладі Богдани Павличко [14].

Точним часом формування нової видавничої політики можна визначити 2011 р., коли народжується ідея проекту «Альтернативна серія української класики», в основу якої покладено оригінальні візуальні прочитання класичних творів молодими українськими художниками [9].

Отже, для цілком «традиційного» серійного продукту видавництва було використано сучасну, а в чомусь навіть провокаційну назву – «альтернативна». Таким чином, «Альтернативна серія...» – що й закладено у назві – задекларувала ширше задоволення потреб читачів шляхом добору нетрадиційних форм, методів, прийомів оформлення видання на протигагу традиційному, загальновизначеному шляху саме ілюстрацій до конкретного у культурно-історичному смислі тексту. Так, Богдана Павличко запропонувала власну альтернативу для видання класичних творів.

Зауважимо, що це було досить вдалим маркетинговим прийомом, оскільки для багатьох читачів класика асоціюється з офіційним, подекуди нудним і заформалізованим – «шкільним» уявленням про літературу. Планувалося, що поняття «альтернативна» стане сучасним слоганом до проекту й розширить аудиторію потенційних читачів. Отже, твори українських класиків отримали абсолютно нове для сучасних читачів ілюстративне оформлення.

Серію складають твори, які об'єднано за тематичним змістом «українська класика», без урахування хронологічних і стильових ознак. Концепцію серії зрозуміти нелегко: що було підставою для обрання того чи іншого твору, авторами проекту не пояснюється. Тобто можуть бути власні уподобання упорядників серії, результати моніторингу затребуваних видань на книжковому ринку або ж редактор зважила і на літературу, що містить програма ЗНО. Таким чином, відповідно до принципів формування серії, якщо не визначено фундаментальні засади серійності (жанр, тематика, хронологічні межі, стилі, напрямки, мистецькі школи і т. ін.), то об'єднальним чинником, певним спільним знаменником стало оформлення.

Серед останніх видань проекту «Альтернативна серія української класики» особливе місце належить роману В. Підмогильного «Місто», який вийшов у 2017 р. і став по-справжньому альтернативним у сенсі авангардності його оформлення. Роман «Місто» особливо виокремлюється з-поміж перевидань «Альтернативної серії української класики» за рахунок зіткнення і діалогу вербального урбаністичного тексту В. Підмогильного (1927 р.) з авангардним, постмодерним, коміксним візуальним текстом сучасного міста М. Павлюка. На тлі зіткнення двох міських дискурсів народжуються нові сенси вербального тексту. Так, сучасне місто, описане в

романі В. Підмогильного 90 років тому, завдяки ілюстративному матеріалу стає актуальним і сучасним для містян 2017 р., наближується до них постмодерним ілюстративним оформленням класичного видання, яке завдяки новітнім формам презентації створює нові візії та контексти. Власне, у такому альтернативному проекті співіснує класичне – «вічне» і сучасне – модерне.

Художник Максим Павлюк і дизайнер-верстальник Валерія Ляшенко спільно створили унікальний зображальний ряд до перевидання «Міста». Ілюстрації митців оригінально й несподівано передають зміст і головну ідею твору, вони осучаснені – стилістично наближені до наших днів, а не до 1920-х рр. На нашу думку, такий підхід художника-ілюстратора зумовлений тим, що проблематика твору, тема «завоювання» молоддю великого міста, міграція амбітних юнаків і дівчат до столиці завжди актуальна.

Ілюстрації представлені як у повноформатних розворотах, так і з використанням невеликих зображень (інколи вони навіть «ховаються» на полях). Особливої уваги заслуговує м'яка обкладинка видання. У центрі зображення на палітурці – молода людина, яка особливим жестом натякає на героя коміксу – Бетмена. Так, з першої хвилини знайомства з виданням у читача виникає питання про доречність зв'язку головного героя «Міста» Степана Радченка з супергероєм популярного коміксу «DC». На перший погляд, поява героя в образі Бетмена на сторінках книги, яка вийшла у 1927 р., виглядає щонайменше дивно. Але для сучасного читача відповідь очевидна: це асоціація з фразою коміксу «Цьому місту потрібен новий герой». Таким чином, М. Павлюк знає, які теми й герої цікаві сучасним читачам, і певною мірою відповідає їх запитам і смакам. Але якщо відсторонитися від комерційної стратегії такої подачі матеріалу, знайдемо більш глибокі культурні алюзії та іронічне розуміння художником постаті головного героя. Отже, сучасний читач може зрозуміти цей натяк художника як історію, що відбулася в українському місті у 1920-х рр. через розуміння героя як такого собі антибетмена. Цю думку зустрічаємо пізніше в тексті роману, коли художником буде оформлена пряма цитата тексту візуально: «Невже вічна доля села – бути тупим обмеженим рабом, що продається за посади і харчі, втрачаючи не тільки мету, а й людську гідність» [16, с. 38]. Висловимо припущення, що на художника-оформлювача роману «Місто» вплинули події 2013–2014 рр., коли тисячі романтиків приїхали до Києва з прагненням змінити країну на краще, натомість за дуже короткий час дехто з нових героїв своїми діями, вчинками цілком відповідав характеристиці, яку Підмогильний надав своїм героям ще в 1927 р.: «бути тупим обмеженим рабом, що продається за посади і харчі». Сказане вище є додатковим підтвердженням задуму авторів серії: класика завжди сучасна й актуальна, а природа людини мало змінилася. Як відомо з твору В. Підмогильного, підсвідомо саме з таким пориванням – стати героєм столиці, яскравою і винятковою фігурою серед мільйонів своїх однолітків – Степан прибув до Києва.

Звернемо увагу на такий мистецький прийом, як колажність. Побудова художником колажного оточення «Степана-бетмена» як хаотичне нагромадження чоловічих та жіночих постатей, напівлюдей, напівтварин, що заповнюють простір міста й виборюють у ньому право на своє місце, реалізують ідею боротьби й протистояння духовного і тілесного, тваринного й людського. Так само у творі зображується й Степан Радченко, який підлаштовується до життя в столиці, бо хоче відбутися за будь-яку ціну. Описана вище ілюстрація також відтворює жорстку сучасну урбаністичну проблематику й порушує проблему ціннісного вибору для нових поколінь містян. Ілюстрації Максима Павлюка відтворюють шалений ритм міста, який вимагає дедалі більшої заангажованості у виробництво, роботу, зануреності у бізнес, при цьому не залишаючи місця для себе, руйнуючи власну духовність. Велике місто поглинає внутрішній світ людини, а життя здебільшого перетворюється або на задоволення своїх гедоністичних потреб, або підпорядковане лише виживанню. Ілюстрації пронизані еротизмом та інстинктивним життям людини, й подекуди важко зрозуміти, перед нами люди чи тварини.

Такий дещо авангардний зображальний задум робить книгу настільки сучасною, що мимоволі забуваєш про те, коли насправді відбуваються події роману. Тут можуть виникнути суперечності – наскільки доцільно осучаснювати твір початку ХХ ст. за допомогою яскравих, незвичних, якоюсь мірою навіть провокативних ілюстрацій. Але зауважимо, що така провокативність є елементом видавничої стратегії видавництва «Основи» щодо осучаснення класичного твору засобами ілюстрації.

Питання значення візуального контенту у редакційно-видавничій практиці останнім часом набуває актуальності. У науковій розвідці сучасної дослідниці візуального контенту В. Савченко розглядаються проблеми співвідношення вербального та візуального в аспекті художнього перекладу. Зокрема акцентується значущість невербальних засобів відображення ментальної діяльності людини, великої ваги набуває образне, художнє мислення, яке є не менш важливим у процесі формування, народження думки [17, с. 5]. Дослідниця зазначає: «Виокремлення взаємовідносин слова і зображення в аспекті художнього перекладу дає можливість аналізувати проблему в гостро поставленому ракурсі, а саме: у такому зв'язку вербального і візуального, де ці обидва компоненти повинні виконувати одне й те саме інформаційне завдання – виражати більш-менш ідентичний зміст» [17, с. 9]. Усвідомлення редакторами і упорядниками видання «Міста» превалювання візуального мислення сучасної людини породжує нові підходи до самої проблеми ілюстрації книжки – ілюстрація все більше набуває значення самостійної, повноцінної компоненти видання. Іншою стороною цієї проблеми є використання проблеми візуальності як маркетингової стратегії видання, адже книжка здебільшого орієнтована на сучасного читача, якого дедалі частіше називають візуалом і який є продуктом вже нової доби й нової культури.

Ілюстративний матеріал «Міста», який ми визначаємо як «текст у тексті», тобто як поєднання традиційного тексту з графічним, дає підстави говорити про проблему перекодування тексту. Зауважимо, що сучасними вченими використовується термін «трансмутація» як «переробка», під час здійснення якої неможливо обійтися без змін. В основному трансмутації є «перекладами в тому сенсі, що вони виокремлюють якийсь один рівень першотвору, вважаючи його найважливішим» [18, с. 330]. Щодо досліджуваного видання зауважимо про такий рівень, що акцентується художниками-ілюстраторами, як графічне відтворення паралельного до тексту Підмогильного сучасного міського дискурсу, тобто місто через сто років.

Дозволимо собі припущення, що авторами ілюстративного тексту була представлена своєрідна модель графічного роману. На ілюстраціях Павлюка головного героя вміщено у топос сучасного міста. Натомість герої твору, з якими взаємодіє Степан, у графічній версії позбавлені психологічних характеристик, які так виразно прописані Підмогильним у романі, й становлять натовп, масу, об'єкт маніпуляцій головного героя. Зазначене вище чітко простежується у сюжетній тканині твору. Однією з основних сюжетних ліній є стосунки Степана Радченка з жінками: Надійкою, Тамарою Василівною (Мусинькою), Зоською, Ритою. Всі вони знайшли своє відображення в ілюстраціях художника, але візуальні образи Павлюка не дозволяють ідентифікувати героїнь із психологічно достовірними портретами Підмогильного. Створюється ефект своєрідної провокації, постмодерної гри з читачем, що вимагає занурення у текст, його прочитання задля ідентифікації ілюстрація – текст. Отже, галерея жіночих доль, представлених у романі Підмогильного в їх візуальній презентації, позбавлена впізнаваних індивідуальних характеристик. Одним із прикладів, що ілюструє нашу думку, може бути зображення на обкладинці видання дівчини із головою жирафи. Вірогідно, це образ Зоськи, тієї нещасної студентки, яка втратила голову, закохавшись у Степана. Можливо, так художник-ілюстратор передає думку щодо повільного прозріння Зоськи й іронічно натякає на відому речення – «дійшло, як до жирафа», – та пізно? Але так само це може бути й Рита, де голова жирафи може символізувати підступність, бо її обличчя замасковане. І тоді такий образ, коли обличчя жінки приховане під маскою, алегорично передає її лицемірство, що, власне, є сутністю героїні роману – Рити. Але годі шукати в ілюстраціях Максима Павлюка повної відповідності й тотожності образам героїв роману. Значить, такий прийом художника-ілюстратора можна сприймати і як постмодерністську гру, і як підтвердження назви серії – альтернативна.

Ще одним важливим компонентом зображальної концепції Павлюка є виокремлення ключових подій у житті героя. Для їх зображення художник використовує експресіоністичну, сюрреалістичну, футуристичну мови мистецтва першої чверті ХХ ст. й актуалізує їх у постмодерній стилістиці. Таким чином художником

створюється простір для культурного діалогу між 1920-ми рр. та сучасністю. Зазначене віддзеркалює ілюстрація, що відтворює наслідки конфлікту між Степаном та Максимом, коли Степан втратив матеріальні й моральні вигоди, які він мав із Мусінкою. Проілюструємо цю тезу словами з тексту: «Потім облишив і розігнувся, блимаючи очима, щоб розігнати з-перед них червоні кружала. Одкинув назад розпатлане волосся і, хитаючись, натяг шинелю та кашкета й вийшов із хати. Пішов геть, розхристаний, розбризкуючи калюжі, тремтячи від гніву і образи. Він згадував з п'яним задоволенням, як бив образника, як душив його, вивертав, калічив, і zarazом жалкував, що так швидко урвав свою кару. Вбити б гадюку! На юшку потовкати! Бо не за саму тільки образу на Максима він палахкотів, а й за похитнутий спокій, матеріальну руїну та втрату коханки. І що більше свою катастрофу усвідомлював, то більша ненависть змагала його, ненависть безсила, безпорадна, гнітюча. Він сам обернувся в киплячий гнів, і коли б хто штовхнув його зараз, певно дістав би по шиї».

Вибігши вмить звиклою дорогою на Хрещатик, Степан мусив спинитися й поміркувати про свою найближчу ночівлю» [16, с. 88].

Павлюку вдається художніми засобами відтворити психологічний стан героя й акцентувати такі складні емоції, як туга, гнів, відчуття катастрофи, злість.

Сучасна дослідниця проблем рецепції креалізованих текстів І. В. Вашуніна відзначає, що «із усіх параметрів ілюстрації найбільшим потенціалом, що впливає на реципієнта, є, безсумнівно, кольорове рішення» [19, с. 123]. У своєму дослідженні І. В. Вашуніна говорить про те, що використання природних кольорів (тих, що відповідають усталеним уявленням про об'єкт), зазвичай, є необхідною передумовою високої оцінки креалізованих текстів реципієнтами [19, с. 125]. Але особливого значення для аналізу ілюстративного матеріалу роману «Місто» набуває її думка про те, що «найвищу оцінку здобуває креалізований текст із найбільш «фантастичною» ілюстрацією у сенсі її оригінальності, незвичайності, яскравості (при цьому очікувана, «заяложена», банальна ілюстрація сприймається як невиразна» [19, с. 125]. «Кольорова концепція» «Міста» М. Павлюка демонструє підхід, викладений вище, який полягає у тому, що інтерес до видання, його комерційний успіх забезпечуються нетривіальним ілюстративним оформленням, зокрема через створення ефекту «невідповідності».

Ми вже звертали увагу на посилення авторів ілюстрації на комікси «ДС». Як відомо, провідне американське видавництво коміксів впізнаване за кольоровим рішенням, що характеризується домінуванням темних, чорних кольорів, але М. Павлюк надає цьому факту більшого значення, ніж просто впізнаваний бренд, і наповнює світ ілюстрацій яскравими, насиченими кольорами. Для автора ілюстрацій характерні зіткнення червоного й чорного (колористика, яка є архетипичною для української культури, а з іншого – червоним кольором характеризується епоха 1920-х). Так, на одній із

ілюстрацій бачимо, що наш герой, як атлант, готовий заради кар'єри взяти на свої плечі тягар будь-якої ідеології, в даному випадку – комуністичної, червоної [16, с. 20].

Оскільки в графічному романі (а ми вже вище акцентували подібність ілюстративної концепції Павлюка до жанру графічного роману) є своя хронологія й лінійність оповіді, то символічно виявляється остання ілюстрація [16, с. 272]. На білому фоні зображена самотня фігура чоловіка, а його складені руки виражають закритість від світу, від людей, натомість постать демонструє самовпевненість і самозакоханість, але певніше це вдаваність самодостатності. Фінал графічної оповіді ілюстратора – самотність героя.

Важливим аспектом вдалої ілюстративної роботи Павлюка є проникнення художника в авторський стиль письменника. Художник вступає у діалогічні відношення з письменником, стає творцем візуальних образів та будує систему нових асоціативних зв'язків засобами образотворчого мистецтва. Адже «авторський стиль, його світогляд, елементи культури мови оригіналу – ось що є предметом роботи ілюстратора, який, зберігаючи «внутрішні межі твору», передає усе це у зображенні. Художник реагує на авторські слова, відповідає на них ілюстрацією, але чи є його відповідь тим, що М. Бахтін називає активним розумінням, чи витворює він нові предметно-сміслові зв'язки?» [18, с. 334]. Порівняння двох текстів – вербального та візуального – говорить про стилістичну єдність митців, візуально-зображальний текст ми визначаємо як вдало гармонізований з авторським, що становить єдине ціле.

Насамкінець зазначимо, що «письменник, художник і суб'єкт сприйняття художнього твору вступають через твір мистецтва в діалог, у процесі якого народжується нова, збагачена особистим та історичним досвідом художня істина» [20, с. 50]. Можна із впевненістю говорити, що художнику вдалося осучаснити діалог «письменник – читач» та встановити зв'язок між ілюстрацією та сюжетом, між минулим і сьогоденням.

3. Обговорення

У сучасній видавничій практиці затребувані нові маркетингові стратегії, які відповідають запитам книжкового ринку й демонструють розуміння вимог сучасного читача. Видавництво імені Соломії Павличко «Основи» є моделлю видавництва, яке знаходиться в постійному пошуку видань нових форматів класичної літератури, засобів реалізації оригінальних видавничих проектів та академічної літератури, нових форм презентації української книжки на європейському ринку.

Досліджуваний нами роман «Місто» В. Підмогильного є зразком вдалої реалізації видавничого проекту «Альтернативна серія української класики». Проведене дослідження ілюстративного оформлення роману «Місто» дає підстави сприймати роботу художника М. Павлюка як досягнутий баланс слова й зображення, як тонке розуміння тексту та спробу експерименту його візуальної версії для сучасної аудиторії читачів.

Домінування візуальної культури породжує необхідність як нових теоретичних досліджень у царині візуального сприйняття, так і вимагає аналізу сучасних видавничих практик, вдалим прикладом яких є роман «Місто» Видавництва імені Соломії Павличко «Основи».

Ілюстративна концепція видання «Міста» вписується в сучасні тенденції, які є породженням візуальної культури.

4. Висновок

Криза читання, яка зумовлена превалюванням візуальних культур, спонукає теоретиків і практиків видавничої справи до пошуку альтернативних форм видання класичної літератури. Отже, будь-який вдалий видавничий продукт, який збільшує читацьку активність і зацікавленість, априорі стає об'єктом для наукового осмислення й вивчення. Таким чином, дослідження роману «Місто» В. Підмогильного у широкому контексті сучасної візуальної культури породжує нові студії книгознавчої науки й проекти видавничої практики.

Застосована нами методологія та конкретні способи наукового дослідження виявилися ефективними й дозволяють зробити висновки про можливість не лише встановлення діалогу в часі між автором і реципієнтом, а й за допомогою виразально-зображальних засобів іншого, в нашому випадку – візуального, образотворчого мистецтва наблизити до сучасності «вічну» тему роману В. Підмогильного «Місто» – входження в життя молодої людини, пошуки нею себе й свого місця в світі. Вважаємо, що видавничий проект «Основи» унаочнює проблему, зазначену в назві статті, саме як оригінальну ілюстративну концепцію роману.

Список бібліографічних посилань

1. Романюк Р. Струснути «Основи». Як Дана Павличко відроджує легендарне видавництво. *Українська правда* : інтернет-видання. 27.10.2016. URL: <http://www.pravda.com.ua/articles/2016/10/27/7124744/> (дата звернення: 18.09.2018).
2. Івшина Л., Кирилова В. «Основи», очолювані натхненною і високоосвіченою Соломією, побігли попереду того «паровоза», який називається «українська держава». *День* : електрон. версія газ. 30.06.2006. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/akciya-dnya/valentina-kirilova-osnovi-ocholyuvani-natshnennoyu-i-visokoosvichenoju-solomiieyu> (дата звернення: 18.09.2018).
3. Костів Л. Переваги та недоліки серійних видань. *Книжковий огляд* : електрон. версія журн. 2002. № 3. URL: <http://www.web-standart.net/magaz.php?aid=3356>. (дата звернення: 18.09.2014).
4. Дроздовський Д. Світ Соломії Павличко. *Всесвіт* : електрон. версія журн. 2006. № 7–8. URL: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/189/41/> (дата звернення: 18.09.2018).
5. Спогади про Соломію Павличко / упоряд. тексту В. Кирилова. Київ : Основи. 2006. 454 с.
6. Таран Л. Стрела Соломії Павличко. *Зеркало неділи*. 2008. № 44. С. 14.
7. Кацун Ю. «Она сделала в Украине поколение 1990-х». Увидела мир: книга воспоминаний о Соломії Павличко. *День* : електрон. версія газ. 2006. № 92. URL: <https://day.kyiv.ua/ru/article/den-ukrainy/ona-sdelala-v-ukraine-pokolenie-1990-h> (дата звернення: 18.09.2018).

8. Андрухович Ю. Пам'яті Соломії. *День* : електрон. версія газ. 2000. № 1. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/pamyati-solomiyi>(дата звернення: 18.09.2018).

9. Гутик О. Дана Павличко: «Біда, коли Відродження Розстріляне, але ще гірше, – коли воно забуте». *Високий замок* : електрон. версія газ. 2015. 27 квітня. URL: <http://wz.lviv.ua/interview/131166-dana-pavlychko-bida-koly-vidrozhennia-rozstriliane-ale-shche-hirshe-koly-vono-zabute> (дата звернення: 18.09.2018).

10. Терен Т. Богдана Павличко: Я люблю Україну, але в сучасному руслі. *Україна молода* : електрон. версія газ. 2013. № 168. URL: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/2368/164/84252/> (дата звернення: 18.09.2018).

11. Видавництво Основи. Facebook: веб-сайт. URL: <https://www.facebook.com/osnovy> (дата звернення: 18.09.2018).

12. «NOMINA. Україна. Сторінки родинного альбому» – видання, яке повертає українців, «розібраних» іншими країнами. *Global Ukraine* : веб-сайт. Дата оновлення: 13.04.2017. URL: <http://global-ukraine-news.org/2017/04/13/pomina-ukrayina-storinky-rodynnogo-albomu-vydannya-yake-povertaye-ukrayintsiv-rozibranyh-inshymy-krayinamy/> (дата звернення: 18.09.2018).

13. Іванова Н. І., Михайлова А. А. Видавництво Соломії Павличко «Основи» як модель high quality книговидання. *XXV Міжнародна наук.-практична конференція з проблем видавничо-поліграфічної галузі* : тези доповідей. Київ: ПАТ «Український науково-дослідний інститут спеціальних видів друку», корпоративне підприємство ДАК «Укрвидавполіграфія». 16.11.2017. С.45–47.

14. Батуревич І. Павличко Богдана: «Я б хотіла, щоб були перекладені всі твори». *Читомо* : веб-сайт. Дата оновлення: 09.01.2011. URL: <http://www.chytomo.com/interview/bohdana-pavlychko-ya-b-khotila-schob-buly-perekladeni-vsi-tvory> (дата звернення: 18.09.2018).

15. Тарнашинська Л. Соломія Павличко: «Фемінізм – непоганий інструмент, щоб назвати речі своїми іменами». *День* : електрон. версія газ. 1998. 13 червня. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/osobistist/solomiya-pavlichko-feminizm-nepoganiy-instrument-shchob-nazvati-rechi-svoyimi> (дата звернення: 18.09.2018).

16. Підмогильний В. Місто. Київ : Основи, 2017. 272 с.

17. Савченко В. В. Візуальний переклад літературного тексту : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.08. Київ, 2003. 16 с.

18. Олійник І. Ілюстрація як переклад: компаративний аналіз літературної казки. *Наукові записки Тернопільського нац. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка. Серія : Літературознавство*. 2013. Вип. 37. С. 328–339.

19. Вашуніна І. В. Влияние формальной стороны иллюстрации на восприятие текста. *Вестник ТГУ. Серия : Гуманитарные науки. Филология*. 2008. Вып. 7. С. 122–127.

20. Вернигорова Е. С. Художественная иллюстрация как способ интерпретации литературных текстов. *Культурное наследие России*. 2015. № 5. С. 46–50.

References

1. Romanyuk, R. (2016), "Sharpen «Osnovy». As Dana Pavlychko revives the legendary publishing house", *Ukrayinska Pravda [Ukrainian Truth]* : internet-edition, available at: <http://www.pravda.com.ua/articles/2016/10/27/7124744/> (accessed 18 September 2018).
2. Ivshyna, L. (2006), "Kyrylova Valentyna. «Osnovy», headed by inspired and highly educated Solomiya, ran ahead of the «locomotive», which is called «the Ukrainian state»", *Den' [Day]*, available at: <https://day.kyiv.ua/uk/article/akciya-dnya/valentina->

kirilova-osnovi-ocholyuvani-nathnennoyu-i-visokoosvichenoyu-solomiieyu (accessed 18 September 2018).

3. Kostiv, L. (2002), "Advantages and disadvantages of serial publications", *Knyzhkovyi ohliad [Book Review]*, no. 3, available at <http://www.web-standart.net/magaz.php?aid=3356>. (accessed 18 September 2014)

4. Drozdovskiy, D. (2006), "World of Solomiya Pavlychko", *Vsesvit [Universe]*, no. 7–8, available at: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/189/41/> (accessed: 18 September 2018).

5. Memories of Solomiya Pavlychko (2006), ed. V.Kyrylova, Osnovy Publishing, Kyiv, 454 p.

6. Taran, L. (2008), "Arrow of Solomii Pavlychko", *Zerkalo nedeli [Mirror Weekly]*, no. 44, p.14.

7. Katsun, Y. (2006), "«She made a generation in the 1990s in Ukraine». I saw the world: a book of memories of Solomiya Pavlychko", *Den [Day]*, available at: <https://day.kyiv.ua/ru/article/den-ukrainy/ona-sdelala-v-ukraine-pokolenie-1990-h> (accessed 18 September 2018).

8. Andrukhovych, Yu. (2000), "Remember Solomiya", *Den [Day]*, available at: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/pamyati-solomiyi> (accessed 18 September 2018).

9. Hutyk, O. (2015), "Dana Pavlychko: «The trouble is when the Renaissance is shot, but worse – when it is forgotten»", *Vysoky zamok*, available at: <http://wz.lviv.ua/interview/131166-dana-pavlychko-bida-koly-vidrodzhennia-rozstriliane-ale-shche-hirshhe-koly-vono-zabute> (accessed 18 September 2018).

10. Teren, T. (2013), "Bohdana Pavlychko: I love Ukraine, but in the modern way", *Ukraina moloda [Young Ukraine]*, available at: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/2368/164/84252/> (accessed 18 September 2018).

11. Osnovy (2018), Osnovy Publishing [Facebook page], available at: <https://www.facebook.com/osnovy> (accessed 18 September 2018).

12. Global Ukraine (2017), "«NOMINA. Ukraine. Pages of the family album» – a publication that returns Ukrainians," disassembled "by other countries", available at: [\[news.org/2017/04/13/nomina-ukrayina-storinky-rodynogo-albomu-vydannya-yake-povertaye-ukrayintsiv-rozibranyh-inshymy-krayinamy/\]\(http://news.org/2017/04/13/nomina-ukrayina-storinky-rodynogo-albomu-vydannya-yake-povertaye-ukrayintsiv-rozibranyh-inshymy-krayinamy/\) \(accessed 18 September 2018\).](http://global-ukraine-</p>
</div>
<div data-bbox=)

13. Ivanova, N., Mykhailova, A. (2017), "Solomiya Pavlychko Publishing House «Osnovy» as a model of high quality book publishing", *XXV International Science and Practical Conference on the problems of the publishing and printing industry: abstracts of reports*, PTC «Ukrainskyi naukovo-doslidnyi instytut spetsialnykh vydiv druku» korporatyvne pidpriemstvo NTK «Ukrvydavpolihrafiia», Kyiv, pp.45–47.

14. Baturevych, I. (2011), "Pavlychko Bohdana: «I would like all works to be translated»", *Chytomo*, available at: <http://www.chytomo.com/interview/bohdana-pavlychko-ya-b-khotila-schob-buly-perekladani-vsi-tvory> (accessed 18 September 2018).

15. Tarnashynska, L. (1998), "Solomiya Pavlychko: «Feminism is a good tool to name things with their names»", *Den [Day]*, available at: <https://day.kyiv.ua/uk/article/osobistist/solomiya-pavlychko-feminizm-nepoganiy-instrument-shchob-nazvati-rechi-svoyimi> (accessed 18 September 2018).

16. Pidmohylnyi, V. (2017), "Misto", *Osnovy*, Kyiv, 272 p.

17. Savchenko, V. (2003), *Visual translation of literary text*, abstract of the PhD. diss. (philos. sci.), 09.00.08, Kyiv, 16 p.

18. Oliinyk, I. (2013), "Illustration as a translation: a comparative analysis of a literary fairy tale", *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Literaturoznavstvo [Scientific Notes of Volodymyr Hnatiuk Ternopil National University. Series : Literary Studies]*, no. 37. Ternopil, pp. 328–339.

19. Vashunina, Y. (2008), "The influence of the formal side of the illustration on the perception of the text", *Vestnik Tambovskogo universiteta. Seryia : Gumanitarnyye nauki. Fylolohiya [Bulletin of Tambov State University. Series: Humanities. Philology]*, issue 7. pp. 122–127.

20. Vernigorova, E. (2015), "Artistic Illustration as a Method of Interpreting Literary Texts", *Kulturnoe nasledie Rossii [Cultural Heritage of Russia]*, no. 5, pp. 46–50.

Иванова Н. И., Михайлова А. А. Иллюстративная концепция издания романа «Город» В. Подмогильного

Исследование посвящено одному из важнейших направлений издательской стратегии «Оснoвы» современного периода – обновлению концепции книжного продукта, связанному с визуализацией литературно-художественного издания. В соответствии с новой издательской политикой «Оснoвы» запускают проект «Альтернативная серия украинской классики», который иллюстрируют молодые украинские художники.

Научная новизна нашего исследования заключается в концептуальном осмыслении издательского проекта «Альтернативная серия украинской классики» на примере визуальной версии романа В. Подмогильного «Город». В работе утверждается, что, благодаря совершенно новому для современного читателя иллюстративному оформлению, произведения украинских классиков получают новую жизнь, а удачное с точки зрения маркетинга название «Альтернативная серия...» станет современным слоганом проекта и привлечет потенциальных читателей.

Анализ иллюстративного оформления романа В. Подмогильного «Город», изданного «Оснoвами» в 2017 г., подтверждает, что произведение стало по-настоящему альтернативным в смысле авангардности его оформления. В статье обосновывается мысль о том, что данное издание занимает особое место среди других переизданий украинской классической литературы из-за специфических отношений притяжения – отталкивания между вербальным городским текстом В. Подмогильного (1927) и авангардным, постмодерным, комиксным визуальным текстом современного города Н. Павлюка (2017). Диалогичность двух городских дискурсов рождает новые смыслы вербального текста. Таким образом, город, описанный в романе В. Подмогильного 90 лет назад, становится актуальным и современным для читателей 2017 года, а постмодернистское иллюстративное оформление классического произведения создаёт новые коды и контексты.

Проведенное исследование позволяет утверждать, что «Оснoвы» – это издательство, которое не только выпускает качественный издательский продукт с учетом запросов времени, но и использует современные маркетинговые стратегии для реализации своей продукции.

Ключевые слова: Издательство имени Соломии Павлычко «Оснoвы»; «Альтернативная серия украинской классики»; «Город» В. Подмогильного, визуальная культура; иллюстрация; издательский проект.

Ivanova N., Mykhailova A. The illustrative concept of the production of “City” by V. Pidmohylnuy

The research is devoted to the analysis of the editorial and publishing policy of “Solomiia Pavlychko’s Publishing House “Osnovy””. One of the important tools of “Osnovy” publishing strategy at the present stage is the modernization of its product, which consists of the original visualization of the artistic text. In accordance with the new publishing policy, “Osnovy” launches the “Alternative Series of Ukrainian Classics” with the illustrations of young Ukrainian artists.

The scientific novelty of our research is the conceptual comprehension of the publishing project “Alternative Series of Ukrainian Classics”. The visual version of the novel “The City” by V. Pidmohylnyi is of special attention. In the study, we suggest that the name “Alternative Series ...” is a successful marketing technique, as for many readers, classics is related to the official ones, sometimes boring and formalized “school” ideas about literature. So, it was planned that the concept “alternative” would become a modern slogan for the project and expand the audience of potential readers. Thus, the works of Ukrainian classics received an entirely new illustration for a modern Ukrainian.

The analysis of the illustrative presentation of novel “The City” by V. Pidmohylnyi, published in “Osnovy” in 2017, affords the ground for the suggestion that the work became a truly alternative in the sense of avant-garde design. The article emphasises the idea that “The City” (2017), which is being investigated by us, is especially distinguished among other reprints of classical Ukrainian literature by the collision and dialogue of the verbal urban text of V. Pidmohylnyi (1927) with the avant-garde, postmodern, comic visual text of modern city by M. Pavliuk (2017). New meanings of the verbal text are born on the collision of two urban discourses. Thus, through the illustrative material, the modern city, described in the novel by V. Pidmohylnyi 90 years ago, becomes relevant and modern for the citizens of 2017. So, we are dealing with the postmodern illustrative design of the classical edition, which through the latest forms of visualization, creates new visions and contexts.

The offered study states that “Osnovy” is not only a publishing house, creating a quality publishing product concerning the latest news, but also uses modern marketing strategies to implement its products.

Keywords: *Solomiia Pavlychko’s Publishing House “Osnovy”; “Alternative Series of Ukrainian Classics”; “The City” by V. Pidmohylnyi; visual culture; illustration, publishing project.*

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.